

TRANSCRICIÓN DO PODCAST

Escóitase o inicio do "Alba de gloria" de Castelao

Eladia: Ola! Benvidos e benvidas a un novo episodio de "Botar a lingua a pracer", Somos Eladia e Rosa e neste podcast..

Rosa: imos contarvos o que aconteceu na literatura galega do século XX, desta volta, dende o exilio americano.

Eladia. Seguimos do outro lado do océano Atlántico, coma moitos outros antes ca nós, os que viñan fuxindo da miseria e da guerra.

Rosa: Aquí estamos en Bos Aires, o 25 de xullo de 1948, Día, da patria galega!!!

Eladia: Os emigrantes e exiliados reunímonos con moita emoción este día para escoitar a Castelao, que vai pronunciar...

Rosa: ... o discurso máis famoso da nosa lingua, titulado "Alba de gloria".

[Discurso. Dende o comezo ata os montes de Portugal.]

Rosa: Vaia palabras tan emotivas. Esa lembranza dos cabos, das serras, de norte a sur... Como adoran a súa, a nosa Galiza!

Eladia: E non a van adorar!! Destes homes e mulleres, **moitos** tiveron que fuxir da terra por causas políticas... outros levan anos fóra por mor da emigración...

Rosa: E aínda nun país novo, nun novo continente... non esquecen quen son e de onde veñen.

Eladia: Estes irmáns e irmás van loitar pola nosa cultura, lingua e literatura dende alén mar. **E vaia se o fan!**

MÚSICA DA INTRODUCCIÓN DO APUNTAMENTO HISTÓRICO

- O alzamento militar e o triunfo do réxime franquista forzou moitos escritores, artistas e intelectuais a abandonar a nosa terra para así salvar a súa vida.
- Os exiliados son recibidos en Sudamérica por unha numerosa comunidade emigrante e alí xurdirá un forte movemento político e cultural.
- Castelao xunto co resto de deputados galeguistas e republicanos exiliados, forma o Consello de Galiza, coa esperanza de manter o goberno galego desde o continente americano.
- No exilio pervive tamén o pacto Galeuzca iniciado antes da guerra. As tres comunidades históricas Galiza, Euskadi e Cataluña reclamaban nel a autodeterminación dos seus pobos.

•Galiza segue baixo a ditadura franquista. A literatura galega queda silenciada ata que nos anos 50 xorde a editorial Galaxia.

PECHE APUNTAMENTO HISTÓRICO

Eladia: Pois como ves, Rosiña, estes son momentos **moi duros** para a nosa lingua e a nosa literatura. **Unicamente** os exiliados poden berrar as inxustizas que sufrimos.

Rosa: A través da política, da cultura pero tamén dos seus libros, non si?

Eladia: Si, claro!! Escribiron teatro, poesía, novela...

Rosa: Imos logo coas novelas!

Eladia: A primeira que fala sobre a guerra civil é de Ramón de Valenzuela. Leva por título *Non agardeji por ninguén*.

Rosa: Vaia título! Pois xa o o di todo!

Eladia: Exactamente. Nesta novela cóntanse as andanzas do seu protagonista, Gonzalo Ozores, como fuxido e guerrilleiro.

Rosa: E de fuxidos tamén trata a historia *O siño Afranio ou como me rispei das gadoupas da morte* na que Antón Alonso Ríos ...

Eladia: ...relata a peripecia que sofre o protagonista desde xullo do 36 ata a súa chegada a Bos Aires.

Rosa: Sabes? Consegue escapar da guerra disfrazado de esmolante.

Eladia: E menos mal que o consegue! . Outro autor que conta a súa fuxida da ditadura é Silvio Santiago, sen ir máis lonxe.

Rosa: Coa novela *No silencio redimido*, claro! Deste xeito, dá voz a tódolos silenciados por causas políticas.

Eladia: Como ves, esta guerra brutal vai marcar a obra destes homes.

Rosa: Xa que os que quedaron na terra non puideron contalo..

Eladia: No exilio americano tamén verán a luz **dúas novelas senlleiras:** *A esmorga* de Blanco Amor e *Memorias dun neno labrego* de Neira Vilas.

Rosa: que non puideron ser publicadas en Galicia por mor da guerra.

Eladia: Blanco Amor e Neira Vilas... merecen un podcast enteiro... xa falaremos deles noutrora!

Rosa: Pois xa mo contarás! Imos logo coa poesía do exilio?

Eladia: Imos ló! Un dos maiores representantes foi Luis Seoane.

Rosa: Ben sei! Seoane traballaba arreo pola promoción da cultura galega: Era debuxante, escritor, facía radio...

Eladia: E ademais... poeta! Publica varios libros coma *Fardel de eisiliado*. Nos seus poemas dálle voz ás reivindicacións dos galegos en América...

Rosa: E tampouco esquece aos que quedaron na terra. Non deixa de resoar na miña cabeza un poema no que a protagonista é unha moza...

Eladia: Certo, o poema de Celsa R. I. Ai, que mágoa, Rosa, non atopou máis saída á vida na Galicia da posguerra...

Rosa: ... có suicidio...

Eladia: Escoita que ben o reflicte Seoane no poema:

Celsa pendurouse dunha viga.
Aforcouse nun alpendre.
Profesión: pescantina. Estado: viuda.
Ós coarenta e cinco anos xa era vella.

Rosa:
Cómo brúa a mar.
Qué negra noite, Celsa
O vento bate a porta aberta do alpendre
e abana paseniñamente teu corpo.
Renxe a viga.

MÚSICA DE INTRODUCCIÓN AO APARTADO DAS MULLERES. SOA "HIMNE DE FEMMES" DE HABELAS HAINAS.

Eladia: Como podes ver, a guerra truncou a vida e o futuro das mulleres galegas da época.

Rosa: As que se exiliaron sufriron moito, coma María Miramontes...

Eladia: Despois do asasinato de Anxel Casal, o seu compañeiro, ela ten que fuxir..

Rosa: Abandonar o seu traballo editorial, refuxiarse na casa duns familiares emigrados e volver a coser...

Eladia: Manterá o contacto con algúns dos compañeiros exiliados, mais xa nada volverá a ser o mesmo!

Rosa: E as que ficaron na terra non tiveron mellor sorte...

Eladia: Durante a Guerra Civil foron moitas as mulleres asasinadas pero tamén houbo outras que quedaron sinaladas, illadas...

Rosa: ...perseguidas, acosadas e privadas de toda dignidade. recluídas na casa, ao cargo da prole.

Eladia: Mesmo **represaliadas** de xeitos moi crueis: cortábanlle o cabelo ou afeitábanlle a cabeza para que así o resto puidera ver os efectos do castigo.

Rosa: Por non falar das violadas ou das que teñen que ver como lles torturan os fillos diante delas... Usando os cativos como un castigo máis...

Eladia: Sabes? Hai casos ás que lles quitaron as crianzas para entregarllelas a outras familias....

Rosa: Vaia despiadados! E todas elas, eran mozas reivindicativas, concienciadas politicamente...deste xeito quixeron calar para sempre as súas ideas.

Eladia: Pero nós, compañeiras, lembraremos os vosos nomes

Rosa: ... porque vós sodes a nosa semente:

Eladia e Rosa: María Otero González, Alicia Dorado, Marina Rey Sánchez, Josefa Calvo Cortés, Paca de San Amor, Aurora Miguélez, Basilisa Álvarez González, Erundina Álvarez, Pilar Fernández Seijas.....

MÚSICA DE PECHE DO APARTADO DAS MULLERES. SOA “MATRIARCAS” DE GUADI GALEGO

Eladia: Unha das voces incansables dende o exilio é a do poeta Lorenzo Varela. A súa obra está marcada polo **sufrimento** que lle supuxo a guerra civil .

Rosa: Non temos máis que escoitar este poema del para entender o seu pesar:

*Morréchedes, matáronvos, deixáronme.
Quedei eiquí, lonxe das vosas sombras.
e gardo, coma un morto,
no centro do silencio, da sede, da agonía,
o día que vos poda levar á sepultura
unha cesta de pombas e mazás.*

Eladia: Con que **afecto** expresa o lamento polos compañeiros asasinados e a **agonía** dos que o ven dende alén mar.

Rosa: Mais... non se deixa levar polo desalento!! Desde o exilio recuperou figuras senlleiras da Galiza medieval, como María Balteira, Roi Xordo...

Podcast “Faládelle de nós”

Eladia: Todo contado cun estilo e esmero impecable.

Rosa: Eladia, tamén temos que lembrar a obra de Emilio Pita. Outro que non ten paraxe! Escribe na prensa, fai radio, promove coros...

Eladia: E así se ve na musicalidade da súa poesía, que sen perder a rima e o ritmo...

Rosa: ... denuncia a represión franquista e as condicións de vida dos emigrantes e exiliados!

Eladia: Mais, agora, Rosa, **escoita con atención as palabras** Ramón Suárez Picallo. **Ten unha petición para nós...**

[ESCÓITASE O DISCURSO DE R. SUÁREZ PICALLO]

Rosa: Ai, Eladia, agora entendo o título do podcast!! Como non imos falar deles?

Eladia: Como para non falar! Os exiliados **mantiveron viva** a chama da literatura galega mentres **a nosa terra estaba escurecida** polo fascismo.

Rosa: Canto temos que falar deles e canto merecen que as súas palabras voen!

Eladia: Pero polo de agora... imos ter que ir marchando, así que como ben sabes...

Rosa: Bo saber é calar...

Eladia: Ata que sexa tempo de falar.

[MÚSICA DE PECHE. SOA A “MUIÑEIRA” DE BAIUCA]

Rosa: Tódalas historias que aquí se relatan, teñen por obxectivo achegar a literatura galega ás xeracións máis novas.

Eladia: Certo é, que ás veces nos tomamos algunha licenza, unicamente coa fin de ilustrar mellor as nosas palabras.

Rosa: Queremos agradecer a colaboración de tódalas persoas que nos axudaron ao longo deste proceso:

Eladia: A Consello da Cultura Galega polo “Alba de gloria” de Castelao e as palabras de Ramón Suárez Picallo dende o exilio.

Podcast “Faládelle de nós”

Rosa: Tamén, a todos os que nos emprestaron a súa música:

Eladia: O “Midas”, de Tanxugueiras.

Rosa: O “Hymne de Femmes” de Habelas Hainas

Eladia: “Matriarcas”, de Guadi Galego e a “Muiñeira” de Baiuca

Rosa: Grazas especialmente a todas e todos os que nos escoitades.

Eladia: : Se vos gustou e queredes saber máis de nós seguídenos nas nosas Redes @lingua_a_pracer

Rosa: Compartide coa vosa xente... para así espallarmos polo mundo ...

XUNTAS...a historia da nosa literatura!